

Vergaderjaar 1991–1992

22 352

Wijziging van de inkomstenbelasting en de loonbelasting in het kader van het werkgelegenheids- en inkomensbeleid 1992

Nr. 6

EINDVERSLAG

Vastgesteld 6 november 1991

Na kennisneming van de memorie van antwoord zijn in de vaste Commissie voor financiën¹ nog verscheidene vragen gesteld en opmerkingen gemaakt.

Onder het voorbehoud dat de regering deze tijdig zal hebben beantwoord, acht de Commissie de openbare behandeling van het wetsvoorstel voldoende voorbereid.

1. Inleiding

De leden van de fracties van CDA, PvdA, VVD, D66 en Groen Links waren de regering erkentelijk voor de beantwoording van de door hen gestelde vragen. De leden van de fracties van CDA en Groen Links merkten voorts op dat zij in dit stadium geen behoefte hadden aan het stellen van nadere vragen.

Mede naar aanleiding van de memorie van antwoord (onder andere blz. 3) vroegen de leden van de PvdA-fractie of het juist is dat met het oog op een zo'n effectief mogelijk werkgelegenheidsbeleid het wenselijk kan zijn niet zonder meer de met de inflatiecorrectie gemoeide middelen volledig aan te wenden volgens de bestaande systematiek. Zij stelden deze vraag mede tegen de achtergrond van het feit dat het Nederlandse systeem zowel qua toepassing als budgettair beslag in OESO-verband als ruim en uitzonderlijk moet worden aangemerkt. In dit verband verwezen zij ook naar de memorie van antwoord (blz. 11).

De beantwoording van de regering had de overwegende bedenkingen van de leden van de VVD-fractie eerder versterkt dan verminderd.

Deze leden vroegen de regering of zij het ermee eens is dat – ondanks de fiscale lastenverlichting van het onderhavige beleidspakket – de fiscale lasten in totaal met 1,5 miljard in 1992 toenemen. Deze leden hadden dat onder andere in de Miljoenennota 1992 (tabel 3.3.2 blz. 44) gelezen.

Gevraagd naar de werkgelegenheidseffecten van het onderhavige

¹ Samenstelling:

Leden: Van Houwelingen (CDA), Schutte (GPV), De Korte (VVD), Tommel (D66), Linschoten (VVD), voorzitter, Paulis (CDA), Van Rey (VVD), Vermeend (PvdA), Brouwer (Groen Links), G. H. Terpstra (CDA), Melkert (PvdA), fung. voorzitter, Smits (CDA), Reitsma (CDA), Vreugdenhil (CDA), Vriens-Auerbach (CDA), Van Rijn-Vellekoop (PvdA), Van der Vaart (PvdA), G. de Jong (CDA), Ybema (D66), A. de Jong (PvdA), Kersten (PvdA), Van Heemst (PvdA) en R. van Middelkoop (PvdA).

Plv. leden: Leers (CDA), Van Dis (SGP), Van Erp (VVD), Groenman (D66), Weisglas (VVD), Gerritse (CDA), Van Hoof (VVD), Schoots (PvdA), Rosenmöller (Groen Links), Hillen (CDA), Van Traa (PvdA), Wolters (CDA), Van de Camp (CDA), Scharman (CDA), De Leeuw (CDA), Van Zijl (PvdA), Verspaget (PvdA), Van Iersel (CDA), Wolffensperger (D66), Vacature PvdA, Van Otterloo (PvdA), Leerling (RPF) en Van Nieuwenhoven (PvdA).

pakket – antwoordt de regering dat op korte termijn een effect van ongeveer 5000 en op lange termijn van ongeveer 15 tot 20 000 personen verwacht mag worden. De leden van de VVD-fractie vroegen of de regering ook de werkgelegenheidseffecten van het totaalpakket 1992, dat een fiscale lastenverzwaring van de totaal 1,5 miljard inhoudt, zou willen geven. Zij vroegen of die effecten kunnen worden vergeleken met het VVD-alternatief, dat in totaliteit geen verzwaring van de fiscale lasten in 1992 inhoudt. Als de regering daarop geen antwoord heeft, vroegen deze leden of zij – uitgaande van de bekende «spoorboekjes» van het CPB – in elk geval de werkgelegenheidseffecten in personen en in arbeidsjaren (na 1,4 en 8 jaar) wil geven van een structurele fiscale lastenverlichting van 1,5 miljard in het eerste jaar.

De leden van de VVD-fractie meenden dat de eerder door de minister en staatssecretaris van Financiën in het openbaar uitgesproken afwijzing van een bevrozing van de inflatiecorrectie op grond van de negatieve effecten voor de werkgelegenheid nog steeds zeer relevant is, omdat het terugnemen van de inflatiecorrectie deel uitmaakt van een totale lastenverzwaring van 1,5 miljard in 1992.

De regering merkt over het VVD-alternatief op dat ook bij dit alternatief de hogere inkomens er in procentuele mutaties minder op vooruit gaan dan de midden-inkomens. Deze leden antwoordden daarop dat hun bezorgdheid, evenals die van de Raad van State, nu juist de midden-inkomens betrof. Zij vroegen de regering alsnog een standpunt te bepalen over de oratie van Prof. Dr. W. Vermeend. Uit zijn onderzoek over de periode 1960-1990 blijkt immers dat de midden-inkomens relatief het zwaarst onder de collectieve lasten (belastingen en premies) gebukt gaan. Een terugneming van de inflatiecorrectie staat hier toch haaks op?

Deze leden vroegen tenslotte een toelichting op de post «vermindering weglek reiskosten-forfait ten opzichte van de Tussenbalans» van 35 miljoen in 1992. (TK 22 300, nr. 3, antwoord 167 en 168).

De leden van de D66-fractie merkten op dat wat betreft de werkgelegenheidseffecten in de memorie van antwoord wordt verwezen naar de notitie «Werkgelegenheids- en Arbeidsmarktbeleid» (Kamerstukken II, 1991/1992, 22 310, nr. 2, blz. 38-40). In deze notitie wordt een indicatie gegeven van de te verwachten werkgelegenheidseffecten van het fiscale pakket onder de veronderstelling dat hierdoor de gewenste loonmatiging in 1992 wordt gerealiseerd. Het percentage van de eerste schijf is voor 1992 geraamd op 39.6%. Dit impliceert dus een stijging van het percentage van de eerste schijf met bijna 4% ten opzichte van 1991. Kan de regering uiteenzetten of in de hiervoor genoemde notitie bij de te verwachten ontwikkeling van de werkgelegenheid reeds is uitgegaan van het tarief voor 1992? Zo nee, wat zijn dan de werkgelegenheidseffecten als gevolg van het wetsvoorstel?

Vervolgens vroegen de leden van de D66-fractie een beschouwing over het anti-emancipatoire effect van het verder verhogen van de belastingvrije som, waardoor de drempel voor toetreding van vrouwen tot de arbeidsmarkt verder wordt verhoogd. Ook de WRR heeft hier reeds eerder op gewezen. Wat is hierover het standpunt van de regering?

2. Nadere afweging

In de memorie van antwoord wordt gesteld, aldus de leden van de PvdA-fractie, dat 15 OESO-landen in de periode 1978-1990 een inflatiecorrectie hadden en 10 landen niet.

Vervolgens wordt op grond van deze informatie gesteld «Van Nederland kan derhalve niet gezegd worden dat het een uitzonderingspositie inneemt». Dit standpunt wekte bij deze leden enige verbazing nu uit de bijlage van de 14 inflatiecorrectielanden blijkt dat vijf landen de inflatiecorrectie in de periode 1982–1991 hebben afgeschaft en drie andere landen, namelijk Luxemburg, Zweden en Frankrijk een beperkte inflatiecorrectie kennen (niet op de belastingvrije sommen) en dat ook Groot-Brittannië en België minder ver gaan dan Nederland.

Aldus, zo merken deze leden op is er – mede gelet op de omvang, toepassingsfrequentie en actualiteit – wel degelijk sprake van een Nederlandse uitzonderingspositie waar het gaat om het systeem van inflatiecorrectie.

Deze leden voegden daaraan toe dat in het merendeel van de andere OESO-landen de vraag of het al dan niet gewenst is een vorm van inflatiecorrectie toe te passen onderdeel is van een beleidsmatige afweging, waarbij rekening wordt gehouden met onder andere financiële, economische en werkgelegenheidsontwikkelingen.

In de memorie van antwoord wordt op bladzijde 11 opgemerkt dat 93% van de belastingplichtigen een lagere druk ervaart dan 25%. Kan de gemiddelde belastingdruk van deze groep worden uitgesplitst. Deze zelfde vraag hadden deze leden voor de LB/IB-druk van de resterende 7% LB/IB-plichtigen.

Deze leden zetten vraagtekens bij de passage op blz. 10 van de memorie van antwoord «In het inkomenstraject tussen ongeveer f 10 000 en f 100 000 loopt de marginale druk op van 0 tot 60 %. Dat is internationaal fors.»

Deze opmerking gaat voorbij aan het feit dat – blijkens de memorie van antwoord het volgende geldt:

- voor 8,6% van de belastingplichtigen is het marginale tarief 0%;
- voor 68,1% is het marginale tarief 13%;
- voor 19,3% is het marginale tarief 50%;
- voor slechts 3,4% is het marginale tarief 60%.

Een internationale vergelijking leert dat in Nederland voor het grootste deel van de LB/IB-plichtigen een marginaal tarief geldt dat lager is dan in het merendeel van de OESO-landen.

De leden van de VVD-fractie concludeerden dat de regering nogal gemakkelijk over het probleem van de grondslagversmalling stapt. De verhoging van de belastingvrije som en van het arbeidskostenforfait verhogen immers het grensinkomen van waar af belasting en premie moet worden geheven. Hoeveel mensen blijven als gevolg van dit beleidspakket buiten de heffing? Is de regering het eens met de redenering dat in elk geval in 1992 geen nieuwe maatregelen meer mogen worden getroffen die de invoering van de voorstellen van de Commissie-Stevens tot vereenvoudiging, verlaging van de tarieven en verbreding van de grondslag bemoeilijken?

Deze leden waren de regering erkentelijk voor de gegevens die ten aanzien van het bruto-netto-traject zijn verstrekt. Ter nadere informatie vroegen zij ook het bruto-netto-traject voor en na het totaalbeleid 1992 van het kabinetsbeleid, respectievelijk het VVD-alternatief (inclusief 0,5% verlaging van het hoge BTW-tarief) voor de inkomenscategorieën zoals in bijlage II van de memorie van antwoord weergegeven.

De leden van de VVD-fractie vroegen ook om een weergave van het effect in 1992 in guldens voor de inkomenscategorieën f 5 000 tot f 200 000 van een verlaging van het hoge BTW-tarief met 0,5%.

Deze leden constateerden dat met het niet toepassen van de inflatiecorrectie een structurele opbrengst is gemoeid van 1,3 miljard. Mag uit de verdeling van de bedragen over de eerste en tweede schijf geconcludeerd worden dat ongeveer dezelfde belastingopbrengst zou zijn gegenereerd bij een verhoging van de drie schijven met ruim 0,4% punt?

Ook uit de memorie van antwoord blijkt dat de regering geen enkele toezegging wenst te doen met betrekking tot het achterwege laten van het terugnemen van de inflatiecorrectie in de jaren na 1992. Is de regering zich ervan bewust dat dit een grote onzekerheid betekent voor de sociale partners in het komende voorjaar? Hun onderhandelingsresultaat strekt zich immers mede uit over 1993 (en later ingeval van meerjarencontracten). Daarmee schept de regering nieuwe onzekerheden voor de loonvorming.

De leden van de VVD-fractie stelden vast dat met de impliciete verhoging met 0,4% van de eerste schijf als gevolg van het terugnemen van de inflatiecorrectie op die schijf en met de premieverzwaring als gevolg van de grondslagversmalling, de eerste schijf in 1992 feitelijk precies op 40% zal komen. Zij betoonden zich daar verre van verheugd over. Hoe beoordeelt de regering deze ontwikkeling?

De leden van de D66-fractie zouden van de regering willen vernemen of in de Inkomensnota 1992 ook is uitgegaan van een percentage van de eerste schijf van 39,6%. Zo nee, wat is hiervan dan de reden?

Voor 1993 en 1994 zijn de geraamde percentages van de eerste schijf 39,35% respectievelijk 39,10%. Deze leden zouden van de regering voorts graag een overzicht ontvangen van de te verwachten koopkrachteffecten voor de jaren 1992, 1993 en 1994 conform tabel 2.2 en 2.5 van de Inkomensnota 1992.

3. Inkomenseffecten

Tot nu toe heeft de regering in de memorie van toelichting en de memorie van antwoord alleen de directe inkomenseffecten van het onderhavige beleidspakket gegeven, aldus de leden van de VVD-fractie. Om een betere vergelijking te kunnen maken, vroegen zij aanvullend om een weergave van de inkomenseffecten van het totale beleidspakket van de regering voor de inkomens tussen f 5 000 en f 200 000, voor werknemers, bejaarden en zelfstandigen.

Zij vroegen dus eveneens om de tabellen 1,2, 3 en 8 voor het totaalbeleid 1992 van de regering en van het VVD-alternatief (uitdrukkelijk **inclusief** de effecten van 0,5% verlaging van het hoge BTW-tarief). Dan zijn de effecten van het partieel beleidspakket immers pas integraal te beoordelen en is de vraag naar een evenwichtig inkomensbeleid – waar deze leden met de Raad van State aan hechtten – ook goed te beantwoorden. Vooral de bejaarden met een inkomen boven de f 50 000 lijken als gevolg van het terugnemen van de inflatiecorrectie het gelag te moeten betalen.

Deze leden waren in dit licht ook verwonderd over het antwoord van de regering dat door de koopkrachtverbetering in het VVD-alternatief – ten opzichte van de verslechtering als gevolg van het kabinetsbeleid – van modaal en 2x modaal en een onevenwichtiger inkomensbeeld resulteert. Tussen modaal en 2x modaal bevindt zich 34% van de CAO-inkomens. Zijn die niet van groot belang voor het proces van loonbeheersing? Overigens hoe is die verdeling als alleen naar de alleenverdieners wordt gekeken?

De fungerend voorzitter van de Commissie,
Melkert

De griffier van de Commissie,
De Gier